

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Державного університету «Житомирська політехніка»
д.держ.упр., д.е.н., проф. Димитрію ГРИЦИШЕНУ

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора Ахромкіна Євгена Михайловича
на дисертацію ГАЙДУКА Антона Володимировича
«Публічне управління реалізацією проєктів місцевих та регіональних
програм», подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність обраної теми

Дисертаційна робота Гайдука Антона Володимировича присвячена теоретико-методологічному обґрунтуванню та розробленню науково-практичних засад удосконалення публічного управління реалізацією проєктів місцевих та регіональних програм. Роботу подано на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Проблематика дисертації є надзвичайно важливою для сучасної системи публічного управління України. Місцеві та регіональні програми у практиці територіального розвитку часто містять значний перелік заходів, проте не завжди забезпечують достатній зв'язок між ресурсами, організаційними рішеннями, виконаними роботами та реальними змінами для населення. Саме тому дослідження механізмів управління реалізацією проєктів у складі таких програм є актуальним як у теоретичному, так і в прикладному вимірі.

В умовах війни, післявоєнного відновлення, бюджетних обмежень і необхідності прозорого використання публічних коштів постає потреба в

управлінських підходах, які дозволяють не лише планувати проєкти, а й оцінювати їхню готовність, координувати учасників, управляти ризиками, забезпечувати сталість результатів і підтверджувати суспільну цінність створених продуктів. Дисертація Гайдука А. В. безпосередньо відповідає цій потребі.

Обґрунтованість наукових положень і логіка дослідження

Дисертація має логічно вибудовану структуру. Перший розділ присвячено теоретико-методологічним засадам публічного управління реалізацією проєктів місцевих та регіональних програм; другий - аналізу сучасного стану відповідного управління в Україні; третій - формуванню напрямів удосконалення та практичних рекомендацій.

Перевагою роботи є те, що автор не відокремлює проєкт від стратегії, програми та портфеля. У дисертації обґрунтовано, що проєкт повинен розглядатися як елемент більш широкої системи територіального розвитку, а його успішність не може вимірюватися лише фактом завершення робіт або освоєння коштів. Такий підхід відповідає сучасним уявленням про публічну цінність, результативність, прозорість і підзвітність управлінських рішень.

Методологічний апарат дослідження є достатнім для розкриття теми. Автор застосував системний, структурно-функціональний, процесний, програмно-цільовий, програмно-проєктний, формально-юридичний, порівняльний і логіко-структурний підходи, що дало змогу комплексно охопити як теоретичні, так і практичні аспекти проблеми.

Наукова новизна та внесок автора

Наукова новизна дисертації полягає у розробленні та обґрунтуванні цілісного підходу до публічного управління реалізацією проєктів місцевих і регіональних програм. Заслуговує на підтримку авторське трактування цього управління як цілеспрямованого, нормативно впорядкованого, багаторівневого та партисипативного процесу, що охоплює повний життєвий цикл проєкту і спрямований на створення публічної цінності.

Важливим внеском здобувача є удосконалення методологічних засад програмно-проектної діяльності через інтегрований контекстно-програмно-проектний підхід. У ньому добір методів і інструментів залежить від типу території, масштабу, ризику, стадії життєвого циклу та інституційної спроможності. Така позиція є науково обґрунтованою, оскільки громади України істотно відрізняються за ресурсами, безпековим становищем, кадровим потенціалом і досвідом реалізації проєктів.

Окремої уваги заслуговує інституційно-правовий паспорт проєкту, який дає можливість формалізувати правові підстави, компетенції, відповідність стратегічним документам, клас ризику, дозвільні процедури, джерела фінансування, закупівельну модель, відкритість, оператора результату та післяпроектний моніторинг. Це підвищує практичну придатність результатів дисертації.

Науково переконливим є підхід до оцінювання результативності через ланцюг створення публічної цінності. Він дозволяє уникнути ситуації, коли проєкт формально завершено, однак створений продукт не використовується, не відповідає потребам користувачів або не забезпечує очікуваного впливу.

Практична значущість і впровадження результатів

Практичне значення результатів полягає у можливості їх застосування органами місцевого самоврядування, місцевими державними та військовими адміністраціями, агенціями регіонального розвитку, проєктними офісами, комунальними установами, донорськими програмами та закладами освіти. Сформовані в роботі рекомендації мають не загальний декларативний, а інструментальний характер.

До найбільш прикладних елементів належать модель портфельного управління проєктами, матриця відповідальності, методика оцінювання готовності, система контрольних воріт, консолідований ресурсний план, паспорт індикатора, ризик-чутлива матриця моніторингу, реєстри доказів, ризиків і управлінських рішень.

Використання положень дисертації у діяльності народного депутата України, Менської міської ради, громадської організації «Освітній компас» та ЗВО «Університет трансформації майбутнього» підтверджує практичну цінність дослідження та його придатність для різних типів інституцій.

Повнота викладення результатів у публікаціях

Результати дослідження оприлюднено у 18 наукових працях, що достатньо повно відображають основні положення дисертації. Тематика публікацій охоплює організаційно-управлінські засади реалізації регіональних програм, механізми публічного управління у контексті децентралізації, інституційний механізм реалізації проєктів місцевих програм, роль місцевих програм і проєктів у розвитку громад, а також особливості управління місцевими програмами в умовах війни та відновлення.

Апробація результатів на науково-практичних конференціях засвідчує, що здобувач послідовно представляв і обговорював основні положення роботи у фаховому середовищі.

Наведені показники публікаційної активності повною мірою відповідають вимогам пункту 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії.

Дотримання норм академічної доброчесності у дисертаційному дослідженні

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, що відзначається цілісністю та авторським характером отриманих результатів. За результатами її аналізу не встановлено ознак академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації чи інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійність виконання дослідження. У процесі викладення матеріалу автор послідовно наводить посилання на наукові джерела при використанні положень, ідей, наукових напрацювань інших дослідників, а також статистичних та

довідкових даних. Такий підхід свідчить про дотримання етичних засад наукової діяльності та відповідність дисертації встановленим вимогам академічної доброчесності.

Зауваження та побажання

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію, вважаю за доцільне висловити декілька побажань.

1. У роботі використано низку сучасних термінів, зокрема «портфельні контрольні ворота», «власник вигоди», «цифровий доказовий моніторинг», «статус довіри до даних». Вони розкриваються у різних частинах дисертації: під час опису механізму операціоналізації принципів (с. 64, рис. 1.4), концептуальної моделі удосконалення механізмів управління (с. 197, рис. 3.7) та замкненого циклу адаптивного моніторингу (с. 217, рис. 3.9). Доцільно було б винести ці поняття у короткий глосарій або окремий додаток.

2. Інституційно-правовий паспорт проєкту описано концептуально у підрозділі 1.3, а його логіка простежується через таблиці інституційно-правових контурів і процедур, зокрема табл. 1.12-1.14 (с. 76-81). Практичне використання результатів дослідження могло б бути посилене прикладом повністю заповненого паспорта для умовної громади або для одного типового інфраструктурного проєкту.

3. Робота містить пропозиції щодо проєктних офісів, спільних сервісів і координаційних моделей, що відображено у рис. 2.1 на с. 101, рис. 2.2 на с. 109 та табл. 2.2-2.4 (с. 102-111). Водночас бажано було б додатково розкрити особливості застосування таких рішень у малих сільських громадах із мінімальним кадровим складом, де створення повноцінного проєктного офісу є організаційно складним.

4. Система індикаторів результативності є достатньо розвинутою і представлена у підрозділі 2.3 через архітектуру доказового оцінювання (с. 140, рис. 2.5), воронку втрат результативності (с. 149, рис. 2.6) та табл. 2.10-2.14 (с. 144-153). Разом із тим вона потребує подальшого розмежування за типами

проектів: інфраструктурними, соціальними, цифровими, безпековими та економічними.

Наведені зауваження не знижують загальної наукової і практичної цінності дисертації, а можуть бути враховані автором у подальших дослідженнях.

Висновок рецензента

Дисертація Гайдука Антона Володимировича «Публічне управління реалізацією проєктів місцевих та регіональних програм» є самостійним, завершеним і актуальним дослідженням. У роботі отримано наукові результати, що мають теоретичне й практичне значення для розвитку публічного управління та адміністрування.

За змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю виконане дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України до наукових робіт такого типу та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Гайдук Антон Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри права, публічного управління
та адміністрування Державний університет
«Житомирська політехніка»

Євген АХРОМКІН

*Підпис Євгена Ахромкіна
Звернувшись:
Проректор з НТР, ректор
юридичного факультету та
содіємного управління*

Оксана Черниш